

2018-02-15
A2018/00335/I**Arbetsmarknadsdepartementet**Länsstyrelsen i Jönköpings län
Hamngatan 4
551 86 Jönköping

Uppdrag till Länsstyrelsen i Jönköpings län om översyn av samhällsorientering för nyanlända

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Länsstyrelsen i Jönköpings län att se över det nationellt framtagna utbildningsmaterial (bl.a. Boken om Sverige) som används inom samhällsorienteringen i kommunerna. Länsstyrelsen ska lämna förslag på hur materialet ska revideras med syfte att ge ökat utrymme åt information och dialog om rådande normer och värderingar i det svenska samhället och hur dessa påverkar kvinnor och män. Övriga länsstyrelser ska bistå Länsstyrelsen i Jönköpings län i arbetet.

En revidering av utbildningsmaterialet ska syfta till att innehållet i samhällsorienteringen på ett tydligare sätt än idag ska synliggöra de normer och värderingar som kommer till uttryck genom lagar och regler samt hur det svenska samhället är organiserat. Materialet ska utformas för att lägga grund för att inom samhällsorienteringen ge information och diskutera värdeladdade ämnen och frågor, t.ex. vad avser jämställdhet, diskriminering, individuella rättigheter och skyldigheter, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, barns rättigheter samt betydelsen av ett demokratiskt styrelseskick. Länsstyrelsen ska inom detta deluppdrag även se över hur man kan säkerställa kvaliteten i utförandet av samhällsorientering. Länsstyrelsen ska vidare se över i vilken utsträckning det befintliga utbildningsmaterialet används och kompletteras med regionalt eller lokalt framtaget stödmaterial och diskussionsunderlag.

Regeringen uppdrar vidare åt länsstyrelsen att kartlägga hur samhälls- och hälsokommunikatörer rekryteras, utbildas och fortbildas.

Länsstyrelsen ska även inventera befintligt stödmaterial och lämna förslag till ett nationellt stödmaterial som riktar sig till anställda inom offentligfinansierade verksamheter som i sitt dagliga arbete möter nyanlända och hanterar frågor som rör normer och värderingar samt hur materialet kan tillgängliggöras. Stödmaterial ska ta sin utgångspunkt i lagar och regler och vara baserat på det utbildningsmaterial som används inom samhällsorienteringen. Syftet är att stödmaterial ska kunna utgöra ett stöd och komplement till redan framtaget material i kommuner, landsting, regioner och myndigheter.

Länsstyrelsen i Jönköpings län ska redovisa uppdraget senast den 31 maj 2018 till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet). Uppdraget ska genomföras efter samråd med Sveriges Kommuner och Landsting, representanter för det civila samhällets organisationer och vid behov andra relevanta aktörer. Mot bakgrund av ovanstående ska länsstyrelsen i sin redovisning lämna förslag på vilka eventuella förtydliganden av innehållet i det befintliga utbildningsmaterial, som används inom samhällsorienteringen och generellt i de olika utbildningarna av samhälls- och hälsokommunikatörer, som behöver göras och förslag på hur detta ska genomföras i praktiken.

Länsstyrelsen i Jönköpings län får för uppdragets genomförande från Kammarkollegiet rekvirera högst 500 000 kronor. Rekvisition ska göras senast den 1 december 2018. Utgifterna ska belasta det under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv uppförda anslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser, anslagspost 4 Försöksverksamhet med sysselsättningskapande åtgärder. Ej förbrukade medel ska med angivande av diarienummer för beslutet återbetalas till Kammarkollegiet senast den 1 mars 2019. Länsstyrelsen ska senast den 1 mars 2019 lämna en redovisning av hur medlen har använts till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet).

Bakgrund och skälen för regeringens beslut

De senaste årens kraftiga ökning av antalet asylsökande och nyanlända har ökat behovet av tidig och tydlig information om det svenska samhället och om rättigheter, skyldigheter och möjligheter i Sverige. För många människor som kommer nya till Sverige innebär det en stor omställning att etablera sig i arbets- och samhällslivet. Det är viktigt att samhället erbjuder relevant stöd i denna process.

Information som ger kunskap om och förståelse för de rådande normer och värderingar som kommer till uttryck genom lagar och regler är central för den som nyligen kommit till Sverige för att leva, arbeta och bo här. Att nyanlända ges goda möjligheter att skaffa sig kunskap om detta liksom om de normer som får genomslag i hur det svenska samhället organiseras är avgörande för att skapa insikt om hur det svenska samhällets stöd och förväntningar ser ut, vilket i sig är avgörande för att främja etablering. Det handlar om normer om t.ex. kvinnors och mäns deltagande i arbets- och samhällslivet, hbtq-personers och barns rättigheter.

Genom samhällsorienteringen har samhället möjlighet att ge denna kunskap och klargöra hur rådande normer och värderingar ser ut och tar sig uttryck. Det är regeringens bedömning att det inom samhällsorienteringen för nyanlända ska ägnas större utrymme åt att informera om och diskutera rådande normer och värderingar.

Syftet ska vara att underlätta etablering på arbetsmarknaden och i samhället, men också att främja demokratisk delaktighet. Ett tydligare fokus på dessa frågor ska också syfta till att tydligare bemöta situationer där andra normer hamnar i konflikt med de som råder i Sverige, såsom t.ex. är fallet med hedersrelaterat våld och förtryck.

Behovet av ökad nationell samordning och stöd vad gäller såväl framtagandet av diskussionsunderlag som behov av en nationell utbildning och kompetensutvecklingsinsatser för samhällskommunikatörer har påtalats av flera aktörer. Länsstyrelserna lyfter i sin uppföljningsrapport av samhällsorienteringen för verksamhetsåret 2016 fram behovet av att bl.a. tydliggöra kraven på jämställdhet och förtydliga barnperspektivet i samhällsorienteringen. Av redovisningen framgår vidare att många deltagare efterfrågar mer tid för att bl.a. diskutera jämställdhet och barns rättigheter, men att den information som ges kan variera i innehåll och omfattning mellan kommunerna. Flera aktörer samverkar redan idag för att utveckla en nationell utbildningsplattform för samhälls- och hälsokommunikatörer bl.a. inom ramen för projektet MILSA (migration och hälsa).

Kommunikatörernas kompetenser, bakgrund och villkor skiljer sig åt och förutsättningarna att få till en öppen dialog kring frågor om normer, värderingar och skyldigheter kan variera stort mellan kommunerna. Som stöd för att leda samtal om bl.a. känsliga ämnen och samtidigt presentera fakta om Sverige behövs ett nationellt framtagat och likvärdigt metodstöd

för kommunikatörerna och en ökad spridning och användning av befintligt material samt möjligheter till fortbildning.

På regeringens vägnar

Ylva Johansson

Emil Plisch

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Finansdepartementet/BA, K och SFÖ
Utbildningsdepartementet/GV och UF
Justitiedepartementet/SIM
Socialdepartementet/FS och JÄM
Kulturdepartementet/D och DISK
Arbetsmarknadsdepartementet/A
Kammarkollegiet
Arbetsförmedlingen
Sveriges Kommuner och Landsting
Länsstyrelsen i Blekinge län
Länsstyrelsen i Dalarnas län
Länsstyrelsen i Gotlands län
Länsstyrelsen i Gävleborgs län
Länsstyrelsen i Hallands län
Länsstyrelsen i Jämtlands län
Länsstyrelsen i Kalmar län
Länsstyrelsen i Kronobergs län
Länsstyrelsen i Norrbottens län
Länsstyrelsen i Skåne län
Länsstyrelsen i Stockholms län
Länsstyrelsen i Södermanlands län
Länsstyrelsen i Uppsala län
Länsstyrelsen i Värmlands län
Länsstyrelsen i Västerbottens län
Länsstyrelsen i Västernorrlands län
Länsstyrelsen i Västmanlands län
Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Länsstyrelsen i Örebro län
Länsstyrelsen i Östergötlands län